

Jeigu yra ekonominis poreikis ir galimybės tinkamai prižiūrėti, muitinė gali leisti:

- laikyti muitinės sandėlio patalpose (teritorijoje) Bendrijos prekes;
- perdirbti muitinės sandėlio patalpose (teritorijoje) ne Bendrijos prekes taikant laikinojo įvežimo perdirbti muitinės procedūrą;
- perdirbti muitinės sandėlio patalpose (teritorijoje) ne Bendrijos prekes taikant muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūrą.

Šiais atvejais muitinio sandėliavimo procedūra muitinės sandėlyje laikomoms (perdirbamoms) prekėms netaikoma.

4.7.1. Muitinės sandėlių tipai

Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 99 straipsniu, muitinės sandėliai skirstomi į:

- atvirusius,
- uždaruosius.

Atvirasis muitinės sandėlis – tai muitinės sandėlis, kuriame prekes gali laikyti bet kuris asmuo.

Uždarusis muitinės sandėlis – tai muitinės sandėlis, kuriame prekes gali laikyti tik šio sandėlio savininkas (jis nebūtinai turi būti muitinės sandėlyje laikomų prekių savininkas).

Pagal Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 525 straipsnį **atvirasis muitinės sandėlis gali būti:**

- **A tipo** – muitinės sandėlis, kuriame ne Bendrijos prekes gali laikyti visi asmenys, tačiau joms taikomos muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas visais atvejais yra muitinės sandėlio savininkas;
- **B tipo** – muitinės sandėlis, kuriame prekes gali laikyti bet kuris asmuo, o joms taikomos muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas yra asmuo, pateikęs muitinės deklaraciją muitinio sandėliavimo procedūrai įforminti;
- **F tipo** – muitinės turimas muitinės sandėlis, kuriame ne Bendrijos prekes gali laikyti visi asmenys. Šio muitinės sandėlio savininkas (steigėjas) yra muitinės įstaiga.

Pagal minėtą Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų straiipsnį **uždarasis muitinės sandėlis gali būti:**

- **C tipo** – muitinės sandėlis, kuriame nėra taikomos specialios D ir E tipo muitinės sandėliams nustatytos taisyklės;
- **D tipo** – muitinės sandėlis, kuriame taikoma supaprastinta muitinės sandėlyje laikytų prekių išleidimo į laisvą apyvartą procedūra (kai ši muitinės procedūra įforminama asmens pageidaujamoje vietoje ir ją įforminant leidžiama remtis prekių rūšimi, muitine verte ir kiekiu jų pateikimo muitinio sandėliavimo procedūrai įforminti metu);
- **E tipo** – muitinės sandėlis, kuriame muitinio sandėliavimo procedūra taikoma prekėms, pripažįstamoms laikomoms uždarajame muitinės sandėlyje, o iš tikrųjų laikomoms tokio muitinės sandėlio savininkui nuosavybės arba nuomos teisėmis priklausančioje prekių saugojimo vietoje (arba vietose) (t. y. „virtualiame“ muitinės sandėlyje). Jeigu muitinės sandėlio savininkui leidžiama naudotis tokio muitinio sandėliavimo procedūros taikymo būdu, laikoma, kad jam leista steigti E tipo uždarąjį muitinės sandėlį.

Jeigu tai nurodyta muitinės sandėlio steigimo leidime, A, C, D ir F tipų muitinės sandėliuose gali būti laikomos ir laikinai saugomos prekės bei eksportuojamos (reeksportuojamos) iš Bendrijos muitų teritorijos Bendrijos ir ne Bendrijos prekės, kurių eksporto (reeksporto) muitinės formalumai jau atlikti arba numatomi atlikti (pastarosios prekės laikomos tokiais pačiomis sąlygomis kaip laikinai saugomos prekės).

Visų tipų, išskyrus E tipą, muitinės sandėliai turi savo teritoriją, kurią nustato ir prižiūri muitinė ir kuri gali būti sudaryta iš pastatų (jų dalių), aikštelių, rezervuarų arba kitokių prekioms saugoti tinkamų vietų ir (arba) talpyklų, esančių viename žemės sklype.

Muitinės sandėlio teritorija turi būti tinkama prekėms laikyti, tvarkyti, perkrauti ir prižiūrėti. Joje turi būti įrengta reikiama techninė įranga ir apsaugos priemonės.

Toje pačioje muitinės sandėlio teritorijoje gali būti įsteigtas tik vienas muitinės sandėlis.

Jeigu muitinės sandėlio teritorijoje laikomos ne tik prekės, kurioms taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, bet ir laikinai saugomos prekės ir (arba) Bendrijos prekės, skirtingomis sąlygomis laikomų prekių saugojimo vietos turi būti aiškiai atribotos skiriamaisiais ženklais, pertvaromis, ryškiai nubrėžtomis linijomis ant grindų (aikštelės dangos) arba panašiomis ribomis. Skiriamieji ženklai gali būti pastovieji arba kilnojamieji. Tokie reikalavimai netaikomi, jeigu skirtingomis sąlygomis laikomos prekės yra viena-

rūšės (pvz., į rezervuarą supilti naftos produktai). Tokias prekes pakanka tik atskirai apskaityti.

4.7.2. Muitinės sandėlio steigimas

Prašymų steigti muitinės sandėlį pateikimas

A, B, C, D bei E tipo muitinės sandėlius gali steigti visi Bendrijoje įsteigti asmenys. F tipo muitinės sandėlio steigėjas gali būti tik muitinės įstaiga (Lietuvoje – teritorinė muitinė). Asmuo, pageidaujantis steigti muitinės sandėlį, turi pateikti atitinkamą prašymą valstybės narės, kurioje nori įsteigti sandėlį, muitinės įstaigai, įgaliotai tokį prašymą priimti (Lietuvoje – steigiant A, B, C, D ir E tipo muitinės sandėlius – teritorinei muitinei, kurios veiklos zonoje norima steigti muitinės sandėlį arba yra asmens, pageidaujančio steigti E tipo muitinės sandėlį, buveinė, o steigiant F tipo muitinės sandėlį – Muitinės departamentui). Prašymas turi būti surašytas Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 67 priede pateikto pavyzdžio blanke (žr. priedą Nr. 4). Asmuo, pageidaujantis steigti muitinės sandėlį, turi pagrįsti prekių laikymo jame ekonominių tikslingumą, kadangi sandėlio muitinės priežiūrai reikalingų administracinių priemonių sąnaudos negali būti pernelyg didelės, palyginus su sandėlio veiklos ekonominiu tikslingumu. Jeigu kurioms nors prekėms, ketinamoms laikyti muitinės sandėlyje, saugoti reikalingi kitų valstybės institucijų leidimai arba sutikimai, šie leidimai arba sutikimai turi būti pateikti muitinei kartu su prašymu steigti muitinės sandėlį. Taisyklės, smulkiau reglamentuojančias Lietuvoje taikomą muitinės sandėlių steigimo (prašymų pateikimo, leidimų suteikimo) tvarką, yra patvirtinęs Muitinės departamento generalinis direktorius [32].

Leidimų suteikimas, muitinės sandėlio veiklos apribojimas, sustabdymas, nutraukimas

Leidimas steigti muitinės sandėlį surašomas Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 67 priede pateikto pavyzdžio blanke (žr. priedą Nr. 5) ir **suteikiamas neribotam laikui**, tačiau, jeigu muitinės sandėlio savininkas nesilaiko Bendrijos muitinės kodekso, jo įgyvendinimo nuostatų, kitų muitinės sandėlio veiklą arba muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką reglamentuojančių teisės aktų, arba susidaro aplinkybės, dėl kurių muitinė negali užtikrinti muitinės sandėlio veiklos priežiūros, **muitinė gali priimti sprendimą dėl muitinės sandėlio veiklos:**

- **apribojimo** (nustatoma, kad muitinės sandėlio veikla tam tikrą laiką gali būti vykdoma tik laikantis papildomų sąlygų arba reikalavimų, tačiau leidimas steigti muitinės sandėlį nepanaikinamas ir jo galiojimas nesustabdomas);
- **sustabdymo** (sustabdomas leidimo steigti muitinės sandėlį galiojimas);
- **nutraukimo** (panaikinamas leidimas steigti muitinės sandėlį).

Jeigu muitinės sandėlio savininkas per nustatytą muitinės sandėlio veiklos apribojimo laiką neįvykdo šio apribojimo atšaukimo sąlygų, muitinės sandėlio veiklos apribojimo laikas gali būti pratęstas arba muitinės sandėlio veikla sustabdyta.

Sustabdžius leidimo steigti muitinės sandėlį galiojimą, prekės į muitinės sandėlį negali būti nei priimamos, nei iš jo išduodamos, o pasibaigus prekių, laikinai saugotų muitinės sandėlyje, laikinojo saugojimo laikui, joms negali būti įforminama muitinio sandėliavimo procedūra, tačiau jos gali būti išgabentos iš muitinės sandėlio įforminus kitus muitinės sankcionuotus veiksmus [32].

Sustabdžius leidimo steigti muitinės sandėlį galiojimą, muitinės sandėlio veikla gali būti atnaujinta, kai muitinės sandėlio savininkas pašalina priežastis, dėl kurių sandėlio veikla buvo sustabdyta. Ši veikla gali būti atnaujinta pasibaigus leidimo steigti muitinės sandėlį galiojimo sustabdymo laikui (jeigu jis nebuvo pratęstas) arba įgaliotos muitinės įstaigos sprendimu šį laiką sutrumpinus, jeigu priežastys, dėl kurių muitinės sandėlio veikla buvo sustabdyta, pašalintos.

Jeigu muitinės sandėlio savininkas nepašalina priežasčių, dėl kurių muitinės sandėlio veikla buvo sustabdyta, muitinė priima sprendimą nutraukti muitinės sandėlio veiklą.

Muitinės sandėlio savininkas privalo nutraukti atitinkamo muitinės sandėlio veiklą per **3 mėnesius** nuo muitinės sprendimo nutraukti šią veiklą priėmimo dienos. Per šį laikotarpį visos muitinės sandėlyje laikytos prekės turi būti iš jo išgabentos, o dėti prekes į muitinės sandėlį po to, kai leidimas jį steigti panaikinamas, draudžiama. Prašymas vėl suteikti leidimą steigti muitinės sandėlį tam pačiam asmeniui priimamas ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo įgaliotos muitinės įstaigos sprendimo nutraukti atitinkamo muitinės sandėlio veiklą priėmimo dienos.

Leidimo duomenų pakeitimas

Pasikeitus duomenims, nurodytiems leidime steigti muitinės sandėlį, atitinkamo sandėlio savininkas arba jo įgaliotas atstovas gali pateikti įgalio-

tai muitinės įstaigai laisvos formos rašytinį prašymą, surašytą vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 497 straipsnio 2 dalimi, pakeisti leidimo duomenis, jeigu jis ir toliau numato vykdyti leidime, kurio duomenis prašo pakeisti, nurodytą muitinės sandėlio veiklą.

Lietuvoje taikomas reikalavimas, kad muitinės sandėlio savininkas, pageidaudamas vykdyti muitinės sandėlio veiklą kitame žemės sklype ir nenutraukdamas jos tame sklype, kuriame įsteigtas muitinės sandėlis (išskyrus tuos atvejus, kai jis yra įsteigęs E tipo muitinės sandėlį), arba vykdyti muitinės sandėlio veiklą kitos teritorinės muitinės veiklos zonoje, turi gauti kitą leidimą steigti muitinės sandėlį.

Tačiau, jeigu muitinės sandėlio savininkas pageidauja nutraukti muitinės sandėlio veiklą žemės sklype, kuriame įsteigtas muitinės sandėlis, ir toliau ją tęsti kitame žemės sklype, esančiame tos pačios teritorinės muitinės veiklos zonoje ir tinkančiame muitinės sandėlio veiklai, naujo muitinės sandėlio steigti nereikia. Šiuo atveju muitinės sandėlio savininkas turi kreiptis į leidimą steigti muitinės sandėlį suteikusią muitinės įstaigą ir pateikti atitinkamą rašytinį prašymą bei papildomus dokumentus, reikalingus sprendimui dėl muitinės sandėlio veiklos kitoje vietoje priimti. Įgaliotai muitinės įstaigai priėmus sprendimą patenkinti tokį muitinės sandėlio savininko prašymą, jam suteikiamas pakeistas leidimas steigti muitinės sandėlį.

Jeigu muitinės sandėlio savininkas pageidauja reorganizuoti jo įsteigtą muitinės sandėlį, jis turi pateikti leidimą steigti muitinės sandėlį suteikusiai muitinės įstaigai rašytinį prašymą perregistruoti jo įsteigtą muitinės sandėlį į kito tipo muitinės sandėlį bei dokumentus, kurie nebuvo pateikti steigiant reorganizuojamą muitinės sandėlį, tačiau būtini dėl reorganizuotame muitinės sandėlyje numatomos vykdyti veiklos ypatumų. Įgaliotai muitinės įstaigai priėmus sprendimą patenkinti tokį muitinės sandėlio savininko prašymą, jam suteikiamas pakeistas leidimas steigti muitinės sandėlį.

Muitinės sandėlio savininkas, muitinei sutikus, savo teises ir pareigas gali perduoti kitam asmeniui. Tokiu atveju įgaliota muitinės įstaiga panaikina leidimą steigti muitinės sandėlį, išduotą muitinės sandėlio savininkui, perduodančiam savo teises ir pareigas kitam asmeniui, ir suteikia kitą leidimą steigti muitinės sandėlį šias teises ir pareigas perimančiam asmeniui (žr. Bendrijos muitinės kodekso 103 straipsnį).